

Datum

Yttrande

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2017-1618

Till

Kulturdepartementet

Remiss från Kulturdepartementet - Transpersoner i Sverige Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor (SOU 2017:92)

Ku2017t02516/DISK

Yttrande

Betänkandet innehåller cirka 50 förslag på uppdrag till myndigheter med mera samt förslag om att fyra nya utredningar ska tillsättas. I betänkandet finns inga författningsförslag. Ytterligare bedömningar av påverkan på det kommunala uppdraget kan komma att göras då betänkanden från eventuellt kommande utredningar, samt resultatet av uppdragen, presenterats.

Kommunstyrelsen anser att det är väsentligt att lyfta fram några perspektiv som inte återfinns i betänkandet, men som det är av stor vikt att beakta i kommande utredningar och uppdrag. Kommunstyrelsen anser även att betänkandet inte svarar på alla delar i de utredningsuppdrag som gavs.

Utredningsdirektiv i punktform (urval)

- *kartlägga hinder för transpersoner att leva i enlighet med sin könsidentitet*

Kommentarer kopplat till ovanstående utredningsdirektiv och sammanhängande förslag

Kommunstyrelsen efterlyser övervägande om den särskilda utsatthet som finns för personer som lever i begränsande strukturer, oavsett om de benämns patriarkala, religiösa, kulturella eller något annat. Förslag saknas om hur särskilt utformat stöd kan ges för att möjliggöra att de ska kunna leva enligt sin identitet.

Det är ett stort problem om hela ens sociala kontext fördömer och drar sig undan, och i vissa fall även hotar den som är, och vill leva som, transperson. Detta gäller för alla som bor i Sverige, och som kan behöva lämna den sociala kontexten de lever i för att kunna leva i enlighet med en transidentitet. Vilka stöd som behöver finnas för att en person ska kunna frigöra sig från begränsande strukturella sammanhang, är nödvändiga att kartlägga och sedan även finnas tillgängliga över hela landet.

I betänkandet framförs att befintliga handlingsplaner om transpersoner ofta är på en övergripande nivå och inte därför inte tar hänsyn till att transpersoner inte är en homogen grupp.

En nackdel med att, som beskrivs i betänkandet, ta fram planer riktade mot de olika undergrupperna, kan försvåra för personer som av olika skäl vill röra sig mellan olika könsuttryck över tid. En allmän förståelse för de variationer som finns inom transbegreppet, och ett implementerat förhållningssätt om att ingen ska diskrimineras kan vara ett alternativ. I sammanhanget är det viktigt att påminna om vikten av att detta är en naturlig del av verksamhetsutvecklingen i den kommunala verksamheten. Ett annat problem med att exemplifiera för många undergrupper är att en förteckning riskerar att anses som heltäckande ju mer omfattande den är. De som inte finns nämnda i listan kan riskera att exkluderas.

En annan grupp som betänkandet inte heller berör så mycket är personer med funktionsnedsättningar, fysiska, psykiska eller båda kombinerat. Dessa personer har ofta svårt att ha kontroll över sin egen sexualitet, och har fortfarande ofta bristfällig kunskap om sexualitet över huvud taget och transistim i synnerhet, vilket behöver beaktas särskilt i kommande utredningar och uppdrag.

Förslag 14.1.1 att ge Jämställdhetsmyndigheten ett samordnande ansvar är bra. Att samma myndighet ges ansvar för både jämställdhetsfrågor och transfrågor bör minska risken för konflikter mellan hur de olika perspektiven ska beaktas och att krav på åtgärder och uppföljningar av samhällets aktörer kan samvariera.

Kommunstyrelsen anser att förslaget 14.1.2 att utreda ett tredje juridiskt kön är bra. Att införa könsneutrala personnummer behöver utredas mot bakgrund av de lagstadgade krav som finns avseende skyldighet att i vissa fall ta fram könsuppdelad statistik.

I samband med förslag 14.1.3 och 14.2.1 vill kommunstyrelsen lyfta vikten av att även grundskolans- och gymnasieskolans läroplaner ses över för att säkerställa att kunskapen även ges i tidig ålder. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, har till exempel lyft behovet av att säkerställa att sex- och samlevnadsundervisningen inkluderar hbtq-frågor på ett normkritiskt sätt. Kommunstyrelsen vill även påpeka vikten av att det ska vara obligatoriskt att ta del av undervisningen oavsett religiös eller kulturell tillhörighet.

Vad gäller bedömning 14.1.4 och förslag 14.1.10 och 14.3.1 vill kommunstyrelsen även betona vikten av att även säkerställa att Sveriges kommuner ges tillräckliga medel för att bedriva arbete inom områden som sexuell hälsa och hbtq, så att resurstillskott och stadsbidrag inte enbart kommer det civila samhället till del.

Förslag 14.1.7 berör tillgängliga toaletter och omklädningsrum. Kommunstyrelsen kan se en vinst med att även tillgänglighet för personer med olika typer av funktionsnedsättningar vägs in. Målet måste vara att det inte finns någon motsättning mellan tillgänglighet för olika grupper. En person kan ha behov av tillgänglighetslösningar grundat på transinkludering och funktionsnedsättning, varför tillgänglighetsfrågor även bör ses i ett bredare perspektiv.

I de föreslagna uppdragen, och särskilt i 14.2.3, är det väsentligt att beakta de särskilda problem som kan finnas för personer som lever i begränsande strukturer, patriarkala, religiösa

eller andra sådana. Både ett eget föräldraskap för transpersoner, och att vara förälder till ett transbarn, kan vara än mer komplext för personer i begränsande strukturer.

14.5.2 avser uppdrag för att minska transpersoners stillasittande. Kommunstyrelsen vill även i detta sammanhang påminna om vikten av att särskilt beakta de särskilda förutsättningar som finns för personer som lever i begränsande strukturer, patriarkala, religiösa eller andra sådana. Flickor och kvinnor får t ex inte alltid delta i idrottsutövande på samma sätt som pojkar och män.

Att koppla barnrättskonventionen till rätten att få bidrag bör gynna alla som vill utöva någon typ av motion eller idrott. Ett annat problem som inte lyfts så ofta är situationen för pojkar som vill utöva idrotter som domineras av tjejer. Detta kan vara minst lika stigmatiserande som det kan vara för tjejer som vill spela fotboll. Detta kan också vara en extra stor fråga om man lever i en starkt heteronormativ och begränsande kontext.

Uppdrag att ta fram tillgänglig information finns bland annat i 14.7.1 Det är viktigt att säkerställa att så många som möjligt kan ta del av information, varför denna även bör finnas på olika språk, lättläst, talande webb och andra format.

- *kartlägga hur transpersoner bemöts i kontakt med myndigheter och med hälso- och sjukvården i Sverige*

Kommentarer kopplat till ovanstående utredningsdirektiv och sammanhängande förslag
Kommunstyrelsen vill särskilt påminna om att även Sveriges primärkommuner är vårdgivare och huvudmän för hälso- och sjukvård. Betänkandet berör i princip endast den hälso- och sjukvård landsting och regioner ansvarar för, och det kan innebära problem t ex för att få en fungerande vårdkedja.

14.2.2 avser äldre transpersoners levnadsvillkor. Kommunstyrelsen vill i sammanhanget lyfta fram att även levnadsvillkoren för transpersoner med funktionsnedsättning, både fysisk och/eller psykisk sådan behöver kartläggas.

Utredningen lyfter vikten av att uppmärksamma att äldre transpersoners situation kan vara extra utsatt då de behöver stöd och hjälp med vård- och omsorgsinsatser som är integritetsnära. Kommunstyrelsen instämmer i vikten av detta, men vill även påminna om att brukares sexualitet fortfarande inte beaktas när biståndsbeslut och genomförandeplaner tas fram. Äldre personer, personer med funktionsnedsättning, klienter inom individ- och familjeomsorgen samt inom delar av hälso- och sjukvården har endast under de senare åren kunnat förvänta sig att betraktas som någon med rätt till även en sexuell identitet, oavsett om den är heteronormativ eller annan.

- *kartlägga vilka hinder som finns för transpersoners möjligheter att på lika villkor delta i arbetslivet*

Kommentarer kopplat till ovanstående utredningsdirektiv

Kommunstyrelsen anser att det är positivt att arbetsgivares ansvar för att transpersoner ska kunna delta i arbetslivet på samma villkor som andra är bra. Arbetslivet ska vara fritt från varje form av diskriminering.

I kommande uppdrag och utredningar bör frågor som inte avser förhållande mellan arbetsgivare och arbetstagare, men som påverkar arbetstagarens möjlighet att genomföra uppdraget också beaktas.

Konsekvenser för kommunerna och finansieringsprincipen

I betänkandet finns en analys av konsekvenserna för kommunerna kopplat till finansieringsprincipen, med bedömningen att de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna blir marginella. Malmö stad vill komplettera utredningens bedömning med att mycket av de åtgärder som föreslås kommer att kräva en administration som inte finns idag, och detta berör även kommunerna. Konsekvenserna är administrativa merkostnader framför allt initialt men även i viss mån löpande, som kan vara stora i förhållande inte minst till mindre kommuners totala budget. Detta gäller till exempel kostnader för att utveckla, upphandla och/eller anpassa journalsystem, administrativa IT-stöd och andra register.

Ordförande

.....
Karin Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Pia Kanold
.....